Barmhärtighetens skepp

Boråsaren Rune Dahlstrand den enda nu levande som fraktade krigsfångar under kriget

Rune Dahlstrand berättade i går för medlemmar av Vasaorden i Borås om sina upplevelser på Gripsholm.
FOTO ANDERS ROBERTSSON

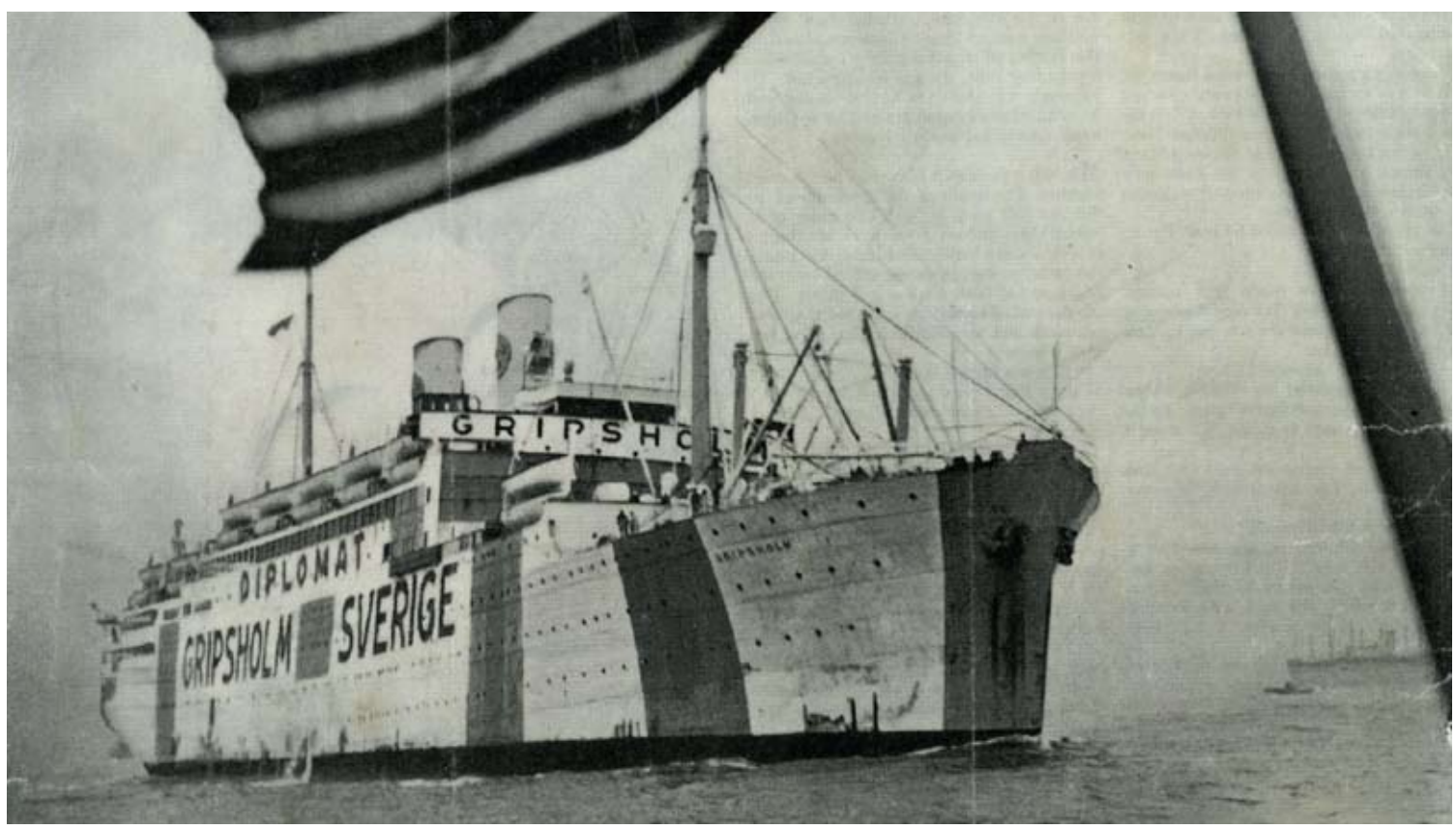

Gripsholm, byggt 1925, överlevde kriget som transportfartyg för krigsfångar och andra i behov av att ta sig mellan olika krigsförande länder. Fartyget användes vid 33 långa resor mellan olika länder i världen. Under tre år arbetade Rune Dahlstrand på båten, och fick lyssna till ett otal livsöden. FOTO PRIVAT

BORÅS. **De vita bussarna som transporterade folk under andra världskriget har många hört om. Men få känner till de vita båtarna. Med svensk besättning korsade Gripsholm världshaven med krigsfångar för utväxling. Boråsaren Rune Dahlstrand fanns ombord och är den ende som i dag lever och kan berätta.**

Igår gästade Rune Dahlstrand Vasaorden i Annelundsvillan för att berätta om sina upplevelser under brinnande krig.

– Jag hade en dröm om att komma ut i världen och den har jag uppfyllt, sammanfattar han.

Det var som barberare han agerade under sina resor med MS Gripsholm under åren 1942–1946. En nyckelposition om man vill ta del av passagerarnas historier eftersom alla hade ett ärende dit förr eller senare. 1942 kom ett meddelande om att Gripsholm skulle ut på utväxlingsresor och Rune, som jobbade på fartyget innan kriget, fick en förfrågan om att delta. Det var bara Sverige som var neutralt och kunde ta denna typ av uppdrag. Gripsholm och Drottningholm hyrdes av Röda Korset och USA stod för kostnaderna.

– Vi blev alla utsatta för förhör av polis och militär i Göteborg.

Alla i besättningen fick skriva på papper om att de absolut inte skulle föra dagbok, ta foton eller föra med sig meddelanden av något slag. De blev förhörda av polis och militär innan avresan.

– Vi skulle vara helt neutrala och fick inte ens tillhöra något politiskt parti. Men det skrevs mycket om Gripsholm i utländska tidningar och jag gömde tidningsutklipp som jag samlade på mig.

Båten var helt vitmålad med svenska flaggor på sidorna och Röda korsets symbol på däck. – Amerikanerna kallade oss för ”barmhärtighetens skepp” medan tyskarna sa ”spökskepp”. Allt omkring oss var mörklagt men vi hade full belysning.

I USA hämtade Gripsholm 1200 japaner som skulle utväxlas i Afrika. De hade blivit tillfångatagna efter Japans bombningar av Pearl Harbor och skulle bytas mot amerikaner som japanerna fångat.

– Vi mötte många sjunkande båtar när vi var ute men vi hade strikta order om att inte ens närma oss. Vi var ute på ett helt neutralt uppdrag och fick absolut inte blanda oss i kriget.

I Moçambique skedde utbytet.

– Många av amerikanarna hade suttit i koncentrationsläger i Kina eller Japan och var undernärda.

Därpå följde resor med fångar till bland annat Brasilien, Goa i Indien, samt Medelhavet för att efter krigsslutet hämta folk som suttit i koncentrationsläger.

Trots alla faror har Rune aldrig varit rädd under sina resor.

– Det gick inte att stoppa mig, säger han.

I dag är Rune Dahlstrand ute och föreläser om sina erfarenheter ombord på Gripsholm.

– Det var en dröm att få komma ut och se världen, och det är roligt att så många är intresserade av att höra om det.

MARIA HJULSTRÖM
maria.hjulstrom@bt.se 033-700 07 4

Vita båtarna

- MS Gripsholm och MS Drottningholm hyrdes av Röda korset för att utväxla krigsfångar under andra världskriget.
- Gripsholm avverkade 85 000 sjömil som utväxlingsfartyg.
- Besättningen bestod av 400 svenskar, varav Rune Dahlstrand i dag är den ende som lever.
- 30 000 diplomater, soldater och andra var passagerare.

Källa: Rune Dahlstrand

Rune Dahlstrand

Bor: I Göteborg
Född: I Borås år 1918
Gör: Pensionär, före detta besättningsman på Gripsholm samt köpman och inköpschef. Föreläser om sina upplevelser till havs.
Övrigt: Startade stiftelsen Ostindienfararen samt Emigrantmuseet i Göteborg.

Under en utväxlingsresa till Barcelona bytte engelske generalen O'Caroll plats med den som Rune Dahlstrand kallar tyske "Ökenräven" Rommels närmaste man, general Kramer.